

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.20 (3046) ●

● ЧАЦВЕР, 31 МАЯ, 2007

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Кантакты даюць плён
Расія зацікавілася вопытам па арганізацыі працы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Музейны карнавал, альбо красамоўнае прадстаўленне масак **Стар. 4**

На алеі дружбы ў Сендайскім скверы будзе квітнець горная сакура

Дні японскага Сендая ў беларускай сталіцы былі прымеркаваны да 35-годдзя ўстанаўлення пабрацімскіх сувязяў гэтых двух гарадоў

Ганна Бандарчук

Цырымонія адкрыцця Дзён горада Сендай прайшла ў Сендайскім скверы каля Беларускага дзяржаўнага музычнага тэатра.

Як адзначыў на мерапрыемстве старшыня Мінгарвыканкама Міхаіл Паўлаў, нягледзячы на тое, што Мінск і Сендай раздзяляюць тысячы кіламетраў, жыхароў гэтых гарадоў аб'ядноўваюць трывалыя сяброўскія адносіны. За 35-гадовы перыяд удалося ажыццявіць нямала сумесных праектаў. Не выпадкова, што парк, які прылягае да музычнага тэатра, у свой час быў перайменаваны ў Сендайскі сквер, там жа ўстаноўлены “Гадзіннік дружбы”, які быў

перададзены ў дар Мінску жыхарамі Сендая.

Галоўнай падзеяй Дзён стала закладка ў Сендайскім скверы алеі нацыянальнага сімвала Японіі — горнай сакуры. Саджанцы гэтага дрэва Мінск атрымаў у падарунак ад Сендая, і цяпер на беларускай зямлі будзе квітнець японская сакура. На думку Міхаіла Паўлава, гэтая падзея — адна з самых яркіх старонак у гісторыі беларуска-японскіх узаемаадносін.

Дарэчы, для японскіх сяброў была падрыхтавана цікавая экскурсія: яны наведалі некалькі мінскіх музеяў, мемарыяльны комплекс “Хатынь”, рэспубліканскі спартыўны комплекс “Раўбічы”. У Беларускім дзяржаўным му-

Сакура, сапраўды, стала ўпрыгожаннем сквера ў Мінску

зycznym тэатры адбыўся сумесны канцэрт японскага хору і музычных калектываў Мінска. А ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа

была праведзена акцыя “Свята паэзіі — Усход і Запад”, падрыхтаваная сумесна з пасольствам Японіі ў Беларусі спецыяльна да Дзён Сендая ў Мінску.

СУСТРЭЧЫ

Надзеіны прытулак для нацыянальнай спадчыны

Да 85-годдзя Дзяржаўнай архіўнай службы Беларусі

Сяроднашыхдакументальных сховішчаў Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва (БДАМЛІМ) з’яўляецца адным з самых буйных. У ім сёння захоўваюцца звыш 450 фондаў і калекцый, створаных на аснове асабістых архіваў пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў, артыстаў, архітэктараў, а таксама творчых саюзаў, выдавецтваў, тэатраў, рэдакцый газет і часопісаў. Ёсць багатыя фонды Беларускага музея імя Івана Луцкевіча ў Вільні, на кінастудыі “Беларусьфільм” і гэтак далей.

Дырэктарам БДАМЛІМ з’яўляецца Ганна Запартыка. Па яе ініцыятыве і пад яе кіраўніцтвам тут выдадзена нямала зборнікаў, праведзена багата канферэнцый, тэматычных і персанальных выстаў. Наша сустрэча адбылася ў старажытным будынку БДАМЛІМ па вуліцы Кірыла і Мяфодзія, 4.

— Ганна Вячаславаўна, наколькі мне вядома, архівісты краіны цяпер рыхтуюцца да ўрачыстага пасаджэння, прысвечанага юбілею архіўнай службы Беларусі. А як гэтая падрыхтоў-

ка выглядае на ўзроўні вашага архіва-музея?

— У канцы мая мы якраз праводзім VII Узвышаўскія чытанні, прысвечаныя тэме “Купаліяна ў дзяржаўных архівах”. Натуральна, матэрыялы потым надрукуем, як ужо апублікавалі даклады III і IV чытанняў. Вось вам, калі ласка, кніжка ў падарунак для рэдакцыі.

— Шчыра дзякую. Бачу, зборнік атрымаўся змястоўны: грунтоўна і ўсебакова разгледжана ў ім спадчына Тодара Кляшторнага і Паўлюка Труса...

Вернемся, аднак, да сёлетніх юбілеяў. Мусіць, вы не абдыдзеце ўвагай і 125-ю гадавіну з дня нараджэння Якуба Коласа?

— Зразумела, не. Восенню ў нас аббудуцца традыцыйныя “Архіўныя чытанні”. І на гэты раз мы засяродзім увагу на рукапісах і дакументах аўтара “Новай зямлі”. Дарэчы, вось вам яшчэ і друкаваныя матэрыялы I—III “Архіўных чытанняў”. → **Стар. 2**

ВЕСТКІ

Хутка, зручна, своечасова

Вольга Карнеева

У пунктах пропуску на беларускай мяжы ўводзіцца прынцып афармлення “адно спыненне”.

Па словах старшыні Дзяржаўнага камітэта пагранічных войскаў палкоўніка Ігара Рачкоўскага, на праведзенай калегіі пагранічнага ведамства была пастаўлена задача максімальна спраціць перасячэнне мяжы праз пункты пропуску. “Кіраўнік дзяржавы аб’явіў прынцып “аднаго акна”. Для пагранічнікаў — гэта прынцып “аднаго спынення”. Чалавек прыязджае, спыняецца і ў адным месцы праходзіць пагранічны і мытны кантроль”, — удакладніў кіраўнік пагранведамства. Такая практыка будзе ўводзіцца на некаторых пунктах пропуску ўжо з 1 чэрвеня. Работа будзе ажыццяўляцца Дзяржкамітэтам пагранвойскаў сумесна з Дзяржаўным мытным камітэтам.

У ліку новаўвядзенняў — пазачарговы праезд праз пункты пропуску па пасведчаннях удзельнікаў і інвалідаў Вялікай Айчыннай вайны. Увогуле, уводзіцца прынцып, што не людзі будуць выходзіць з машыны, а кантралёры будуць падыходзіць да іх.

У імя спакою і бяспекі

Беларусь і Латвія дасягнулі высокага ўзроўню ўзаемадзейнення ў праваахоўнай сферы. Аб гэтым пасля падпісання пагаднення аб супрацоўніцтве праваахоўных органаў дзвюх краін заявіў міністр унутраных спраў Беларусі Уладзімір Навумаў.

Паводле яго слоў, ніякіх перашкод у супрацоўніцтве не было і раней, але быў шэраг нявырашаных пытанняў, у тым ліку ў перадачы вопыту, узаемадзейні. Дзякуючы падпісанаму пагадненню сумесная дзейнасць праваахоўных органаў стане яшчэ больш эфектыўнай.

На думку Уладзіміра Навумава, цяпер паміж Беларуссю і Латвіяй наладжаны і добра развіваюцца адносіны ў сферы эканомікі, у арганізацыі турызму. “Тэмы для сумеснай работы ў нас былі і ёсць. А пасля прыняцця гэтага пагаднення нам будзе прасцей працаваць, процідзейнічаць арганізаванай злачыннасці”, — дадаў Уладзімір Навумаў.

Сяброўства, якое збліжае

Уладзімір Дорахаў

У Мінску адкрыўся Цэнтр супрацоўніцтва беларускіх і кітайскіх жанчын

Гэтая падзея стала першай у гісторыі жаночага руху Беларусі і Кітая. Як паведаміла старшыня грамадскага аб'яднання “Беларускі саюз жанчын” Надзея Ермакова, ініцыятыва стварэння такога цэнтру сыходзіла ад Беларускага саюза жанчын і Усекітайскай федэрацыі жанчын. Ідэя была актыўна падтрыманая пасольствам КНР у Беларусі.

Дзейнасць гэтай арганізацыі будзе спрыяць далейшаму ўмацаванню сяброўства паміж дзвюма краінамі, вывучэнню гісторыі, культуры і традыцый Беларусі і Кітая, паглыбленню кантактаў на ўзроўні жаночых арганізацый гарадоў-пабрацімаў.

Надзея Ермакова таксама адзначыла, што ў Цэнтры створана таварыства дружбы беларускіх жанчын “Сябры Кітая”, фарміруюцца групы па вывучэнню кітайскай мовы і культуры.

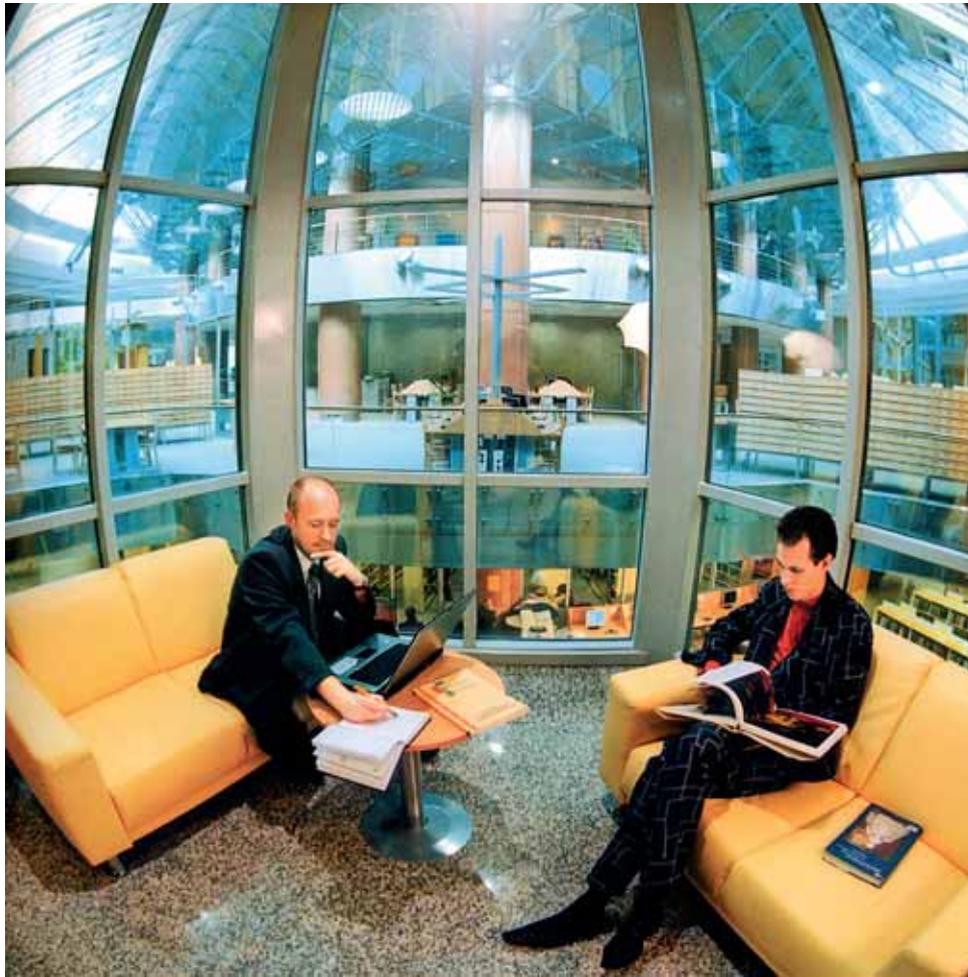
Кантакты даюць плён

Расія зацікавілася вопытам па арганізацыі працы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

Ірына Цімохіна

Па словах міністра культуры і масавых камунікацый Расійскай Федэрацыі Аляксандра Сакалова, канцэпцыя стварэння ў Расіі прэзідэнцкай бібліятэкі прадугледжвае пераасэнсаванне дзейнасці бібліятэчнай сістэмы ў цэлым. Канцэпцыя ахоплівае ўзроўні ад сельскіх бібліятэк да міжнародных, такіх, як, напрыклад, бібліятэка кангрэса ў Вашынгтоне. У гэтай сувязі расіяне вывучаюць вопыт і напрацоўкі, якія назапашаны і ў Беларусі.

Міністр культуры і масавых камунікацый Расійскай Федэрацыі падчас нядаўняга знаходжання ў Мінску заўважыў, што Беларусь і Расія маюць двухбаковыя кантакты ў розных галінах культуры. Ёсць праекты, звязаныя з архіўнай, музейнай справай, вы-

Чытачы ў Нацыянальнай бібліятэцы адчуваюць сябе ўтульна

ставачныя, бібліятэчныя праекты. Аляксандр Сакалоў таксама адзначыў, што ў Мінску падпісаны план

мерапрыемстваў Міністэрства інфармацыі Беларусі і Міністэрства культуры і масавых камунікацый

Расіі на 2007–2009 гады па рэалізацыі міжурадавага Пагаднення аб супрацоўніцтве ў галіне друку.

СУСТРЭЧЫ

Надзеіны прытулак для нацыянальнай спадчыны

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

— 3 гэтым выданнем я ўжо знаёмы. Але з задавальненнем і ўдзячнасцю бяру экзэмпляр для падручнай бібліятэчкі рэдакцыі. Тым больш, што тут многа даведчанага матэрыялу — пра тое, што і дзе захоўваецца ў мінскіх архівах, пра архівы асабістага паходжання як складовую частку інфармацыйнага рэсурсу грамадства, падзеі Першай сусветнай вайны на тэрыторыі Беларусі ў архіўных дакументах. Прытым апошнія дзве тэмы распрацаваны вамі так шырока ўпершыню... Аднак пяройдзем да асноўнага пытання — пра вашы фонды. Чыя спадчына прадстаўлена ў вас найбольш шырока?

— 3 пісьменнікаў — гэта Багдановіч, Брыль, Быкаў, Гарэцкі, Каганец, Куляшоў, Лынькоў, Мележ, Танк, Шамякін, з кампазітараў — Багатыроў, Глебаў, Залатароў, Семяняка, з акцёраў — Макарава, Малчанаў, Платонаў, Станюта, Уладамірскі, Алексоўскі, са спевакоў — Александровіч, Балодцін, Забэйда-Суміцкі, Млодак, з мастакоў і скульптараў — Ахрэмчык, Волкаў, Глебаў, Грубэ, Кашкурэвіч, Марыкс, Тьчына. Пералік можна прадоўжыць.

— У вашым пераліку амаль усе — айчыныя творцы. З замежжа — толькі Забэйда-Суміцкі, знакаміты беларускі тэнар, які жыў і памёр у Чэхіі. Я ведаю, колькі часу і энергіі ваш архіў-музей у свой час затраціў, каб перавезці яго архіў і памятныя рэчы з Прагі ў Мінск. Але ж Забэйда-Суміцкі, відаць, не выключэнне?

— Хутчэй, пацвярджэнне агульнага правіла: не важна, дзе творца жыў ці жыве, на радзіме ці ў дыяспары. Важны яго ўклад у беларускую культуру ці, шырэй, шматэтнічную культуру Беларусі. Таму ў нас ёсць фонды А. Алехніка з Аўстраліі, М. Швэдзюка з Вялікабрытаніі, У. Дудзіцкага і В. Кіпеля з ЗША, В. Целеша з Латвіі, С. Яновіча з Польшчы, А. Бабарэкі, М. Каспяровіч, А. Каўкі і І. Ласкова з Расійскай Федэрацыі, У. Кіркевіч з Украіны. Першы з іх быў намі атрыманы пры вашым пасрэдніцтве.

— Так, памятаецца, як давалася ўдзельнічаць у перавозе папераў і асабістых рэчаў Алехніка, ужо нябожчыка, на апошнім этапе — з Вільнюса ў Мінск. Згадваецца, неяк з замежжа адна журналістка пазваніла мне і спытала: ці не лічу я,

што найлепш захоўваць літаратурныя рукапісы нашых суайчыннікаў на Беласточчыне, у Беларускім музеі ў Гайнаўцы. Я адказаў, што копіі можна, але арыгіналы — ні ў якім разе. Бо

Г. Запартыка разам з прафесарам Б. Белаказовічам

што з даследчыкаў паедзе ў Гайнаўку вывучаць іх? Рукапісы беларусаў павінны захоўвацца на іх этнічнай радзіме, быць даступнымі. Алехнік першы адгукнуўся на той заклік. І, здаецца, не памыліўся. Яго архіў ужо апрацаваны, даступны чытачам?

— Так, ужо гэтым архівам карыстаюцца. Па слядах Алехніка пайшлі іншыя суайчыннікі. Напрыклад, прафесар Базыль Белаказовіч з Варшавы. Ён летась перадаў нам рукапісы сваіх

шматлікіх прац пра польска-беларускае культурнае ўзаемадзеянне. Вось на гэтым здымку вы бачыце яго каля будынка нашага музея. Было гэта восенню мінулага года.

— А ў перспектыве — хто яшчэ выступіць дабрадзем вашага архіва-музея?

— Неўзабаве паеду ў Польшчу — у гарады Бяла Падляска і Торунь. Там жы-

фотаальбомы Гурыновічаў — нялішне.

— Як і паперы былога дырэктара Віленскага беларускага музея Мар'яна Пецюкевіча, які ў апошнія гады свайго жыцця працаваў у Торуні... А што яшчэ? У Маскве трэба паглядзець рукапісы пісьменнікаў Івана Бурсава і Міхайлы Грамыкі, у Санкт-Пецярбургу — Аўгінні Кавалюк і Анатоля Кірвеля. Папярэдняя згода апошніх ужо атрымана.

— Памятаецца, некалькі гадоў таму, выступаючы ў Ветрыне на Полаччыне на канферэнцыі, прысвечанай 145-годдзю з дня нараджэння пецябургскага асветніка прафесара Браніслава Эпімаха Шыпілы, вы, Ганна Вячаславаўна, гаварылі пра неабходнасць выдання яго спадчыны, у тым ліку складзенай ім слаўтай “Хрэстаматы”, асобнай кніжкай. Як хутка здзейсніцца гэтая задумка?

— Можа яшчэ ў гэтым годзе. Рытуецца том Эпімаха Шыпілы для вядамай серыі “Беларускі кнігазбор”.

— А чым яшчэ парадуюце чытачоў?

— Плануем выдаць матэрыялы, звязаныя з Міхасём Забэйдам-Суміцкім.

— То — спору ў працы, у збіранні і выданні нашай спадчыны. Нібы тыя карэнні ў дрэва, фундамент у будынку, яна ўмацоўвае, робіць устойлівым наша сённяшняе быццё.

Гутарыў Адам Мальдзіс

24 гадзіны інфармацыі ў суткі

Ганна Юкіна

3 верасня 2007 года радыёстанцыя “Беларусь” пачне кругласутачнае вяртанне

А пазыўныя “Радзіма мая дарагая”, якія сталі сімвалам гэтага радыё, можна будзе пачуць і на FM-хвалях. Аб гэтым на прэс-канферэнцыі, прысвечанай 45-годдзю станцыі, паведаміў яе кіраўнік Навум Гальпяровіч.

Сёння трансляцыя перадач радыёстанцыі “Беларусь” распаўсюджваецца на 20 еўрапейскіх дзяржаў. Так, большасць яе слухачоў жыве ва Усходняй Еўропе (Расія, Літва, Польшча, Малдова). Чвэрць слухачоў радыё ў Заходняй Еўропе. Ёсць таксама слухачы ў Індыі, Кітаі, Амерыцы.

Безумоўна, у асноўным перадачы арыентаваны на беларускую дыяспору і на людзей, якія цікавяцца нашай краінай. Ёсць яшчэ тыя, хто вывучае беларускую мову за мяжой, — для іх, дарэчы, створаны асобны праект “3 камянёў славянскіх”. Інфармацыя аб слухачах і іх патрэбах у асноўным збіраецца з дасланай на радыёстанцыю карэспандэнцыі. Па словах Навума Гальпяровіча, толькі ў 2005 годзе да іх дайшлі лісты з 25 краін, а ў 2006 — ужо з 37.

Вялікія надзеі радыёстанцыя ўскладае на дамову аб супрацоўніцтве з “Толасам Расіі” — самай буйной радыёстанцыяй у свеце. У выніку гэтага супрацоўніцтва колькасць слухачоў “Беларусі” значна павялічылася.

Французскія кінапрэм’еры

У Віцебску прайшоў Тыдзень французскага кіно

У горадзе на Дзвіне такое мерапрыемства адбылося ўпершыню. На працягу тыдня віцебскія глядачы ўбачылі сем разнастайных па жанру кінастужак французскіх рэжысёраў: гісторыі кахання, меладрамы і іншыя. Прычым прадстаўлены былі навінкі кіно: “Сёстры ў сварцы”, “Мары-Джо і два яе каханні”, “Здрадніцтва”, “Змяя ў кулаку”, “Сланы бываюць няверныя”, “Я тут не для таго, каб мяне кахалі”. А 27 мая быў паказаны фільм без перакладу — спецыяльна для людзей, якія вывучаюць французскую мову.

Таццяна Екамасава, дырэктар віцебскага кінатэатра “Мір”, адзначыла, што мэта правядзення Тыдня французскага кіно — умацаваць сяброўскія сувязі паміж краінамі.

“У матэрыяльным свеце нельга змясціць вялікае ў малым. Аднак у духоўнай сферы, у сферы культурных каштоўнасцяў гэта не так: у малым можам змясціць вялікае, а ў вялікім, калі змесцім вельмі малое, — яно проста перастане існаваць як нешта вялікае, каштоўнае, значнае... Бачыць вялікае ў малым, увасабляць ў малым вялікае — асабліва важна ў навуцы... Вялікія пошукі ісціны павінны пачынацца ў малым”, — словы гэтыя належаць вялікаму культуролагу XX стагоддзя Дзмітрыю Ліхачову.

Знічкі Жычынны

Алесь Карлюкевіч

Слонім — адзін з малых гарадоў Беларусі. Знаходзіцца на рацэ Шчара пры ўпадзенні ў яе ракі Іса. Чыгуначная станцыя на лініі Баранавічы — Ваўкавыск. За 143 км на паўднёвы ўсход ад Гродна. Аўтадарогамі злучаны з Баранавічамі, Івацэвічамі, Ружанамі, Зэльвай, Дзятлавам. Насельніцтва — крыху болей як 50 тысяч чалавек... Паводле археалагічных даследаванняў, узнік у XI стагоддзі... Гісторыя “малога гарадка” Слоніма і яго блізкіх ваколіц наўрад ці ўмесціцца ў добры тузін тамоў! Сапраўды, “вялікае ў малым”...

Асэнсаванне гэтай важкай для развіцця духоўнасці асобы і грамадства ў цэлым ісціны ў дачыненні да Слоніма прыйшло да мяне ў самым юнацтве. Калі і горад я яшчэ жыўцом не бачыў і нікога асабіста са сланімчан не ведаў. Прыехаўшы са Львова ў Беларусь, улетку 1985 года пазнаёміўся з паэтам Сяргеем Міхайлавічам Новікам-Пеюном. Легендарная асоба ў гісторыі заходнебеларускай культуры! У 1926 годзе на Нясвіжчыне ў родных Лявонавічах стварыў беларускі народны хор (існуе і цяпер!) і беларускі народны тэатр. Амаль на пяць гадоў быў высланы польскімі ўладамі за сваю энергічную беларускую “палітыку”. Пасля аказаўся пад наглядом польскай паліцыі ў Слоніме. І здрадніўся, з’яднаўся са Слонімшчынай як з самай роднай старонкай. Перад Вялікай Айчыннай працаваў дырэктарам Слонімскага раённага краязнаўчага музея. У вайну прайшоў праз фашысцкі астрог, цудам ацалеў ў канцлагеры ў Калдычэва. У 1944 годзе вярнуўся да працы ў музеі. А ў снежні таго ж года ізноўку выправіўся ў шматпакутную лагерную вандроўку. Вярнуўся з ГУЛАГа толькі ў 1958... Сустрэліся мы з Сяргеем Міхайлавічам у ліпені 1985, маючы ззаду ці не год ліставання. Прагаварылі, пэўна ж, з самага ранку да позняга вечара. Прынёс я тады паэту, краязнаўцу і сціплы падарунак — “Кабзара” на ўкраінскай мове. І як быў здзіўлены, калі Сяргей Міхайлавіч пачаў напамяць чытаць у арыгінале вершы

Тараса Шаўчэнкі. З таго часу — мая цікавасць да Слоніма, Слонімшчыны. І гэта не выпадкова, бо край сапраўды здолеў умясціць у сабе шматбагую гісторыю Беларусі. Відца гэта і па асобах, народжаных у Слоніме, у малых і вялікіх слоніmsкіх вёсках і вёсачках...

Са Збочна — пісьменнік Кандрат Лейка. Нарадзіўся

Слонім. Касцёл. 1916 год

Слонім. Ружанская вуліца. Пачатак XX стагоддзя

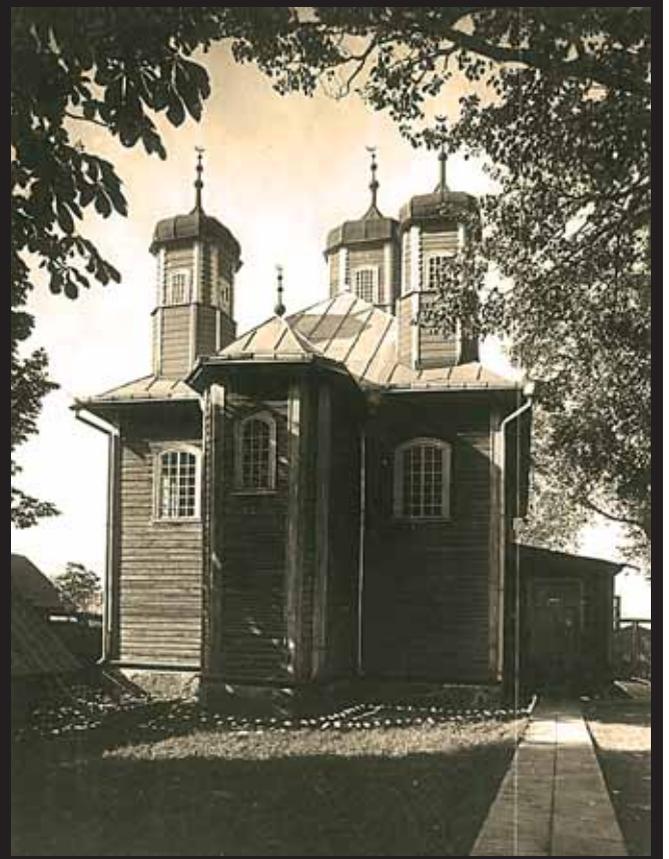
ў 1860 годзе. Пачатковую адукацыю атрымаў у вёсцы Азярніцы. У пісьмовых крыніцах паселішча згадваецца з 1478 года як “прысёлак” маёнтка Дзярэчын. Поруч з царквою дзейнічала тут у свой час синагога. Сярэдняю школу ў мястэчку Азярніца ўжо ў шматкроць бліжэйшы да нас час закончыў паэт, празаік, перакладчык, крытык, доктар філалагічных навук Мікола Ароўка. Лёс распардзіўся такім чынам, што ён вырас у Мінску як літаратар і вучоны, але вярнуўся на Слонімшчыну і цяпер жыве ў вёсцы Вецявічы.

Слонім. Рынак. 1916 год

Слонім. Раманаўская вуліца. 1916 год

Слонім. Мячэць. Пачатак XX стагоддзя

Ёсць на Слонімшчыне вёскі, якія падобна Слоніму, багатыя канцэнтраванай энергетыкай вялікай культуры, вялікага асветніцтва. Іначай як растлумачыць тое, што, прыкладам, з Чамяроў у вялікі свет выправілася гэтулькі знакамітых асоб?! Гэта ж сапраўднае гнездо культуры! Толькі ў 1905 годзе ў Чамярах была адкрыта аднакласная царкоўна-прыходская школа. Дагэтуль працаваў “гарнцавы настаўнік” (вучыў па чарзе дзяцей па хатах, за што яму плацілі збожжам ці грашыма). А ў 1925 годзе (вёска, нагадаем, — пад белапольскай акупацыяй) у

— драматург і тэатразнаўца Уладзімір Іскрык. Вёска выпяставала заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі СССР, скульптара Івана Міско. У Чамярах нарадзіўся, тут закончыў сямігодку крытык, літаратуразнаўца Іван Чыгрын. У 1980-ыя гады пабачылі свет яго манаграфіі “Проза “Маладняка”. Дарогамі сцвярджэння” і “Крокі: проза “Узвышша”. А ў 1990-ыя — “Рэальнае і магчымае: проза Якуба Коласа” і “Паміж былым і будучым”. Іван Чыгрын — аўтар сямі вершаваных кніг, хця друкавацца з паэтычнымі творами пачаў досыць позна, толькі на пачатку 1990-ых... І для кандыдата мастацтвазнаўства Сцяпана Міско Чамяры — родная вёска, нарадзіўся тут 18 студзеня 1930 года. Кандыдацкую дысертацыю, між іншым, абараняў у Кіеве пад кіраўніцтвам самога Максіма Фадзеевіча Рыльскага. Мы яшчэ не згадалі чамяроўцаў паэта Анатоля Іверса, прафесара медыцыны Андрэя Пракапчука, доктара гістарычных навук Міхася Міско...

Культурнымі, асветніцкімі асяродкамі здаўна на Слонімшчыне лічацца Альбярцін (цяпер у межах Слоніма), Жыровічы, Вялікая і Малая Кратокі (апошняя — радзіма літаратуразнаўца, фалькларыста Янкі Саламевіча), Парэчча... Са Слоніма — паэт, славыты даследчык гісторыі беларускай літаратуры, аўтар кніг пра Купалу і Скарыну ў “маладагвардзейскай” серыі “Жыццё знакамітых людзей” Алег Лойка, паэт Сяргей Дарожны, беларускі і рускі славіст Канстанцін Пушкарэвіч, археолаг, краязнаўца, музеязнаўца Восіп Стаброўскі... Пра кожнага з гэтых сланімчан наш расповед можа стацца, паверце, бясконцым.

Чамярах адкрываецца прыватная беларуская школа. Настаўнік Максім Бурсевіч не толькі вучыць чытаць і пісаць, але і стварае гурток для пастаноўкі “Паўлінкі”, “Прымакоў”, сцэн з іншых п’ес. Усяго тры месяцы працавала школа ў Чамярах!.. Палякі зачынілі яе, хця быў і запыт беларускіх паслоў у сейм на гэты конт... Ды зерне, кінутае ў добрую раллю, дало свае ўсходы. Чамяроўцы ішлі ў навуку, ехалі вучыцца ў Віленскую беларускую гімназію. Гімназістамі сталі Мікола Бурсевіч, Якуб Міско, Ігар Бурсевіч і шмат хто яшчэ. Родам з Чамяроў

© В поісках утраченнаго Паштоўкі з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава

Начны музейны карнавал, альбо красамоўнае прадстаўленне масак

У міжнародны дзень музеяў Нацыянальны мастацкі музей Беларусі змяніў звычайны час работы, яго дзверы былі адчынены з васьмі гадзін вечара і да поўначы. А наведвальнікі сталі ўдзельнікамі акцыі “Пад маскай ночы”.

Кацярына Немагай

Гэта быў сапраўдны карнавал. У фае музея гасцей сустракаў джазавы калектыў “Chiefs band”. У залах жа святочную атмасферу ствараў папулярны мінскі ды-джей — музыка не змаўкала ні на хвіліну. Мноства людзей у масках — і знаёмыя мастацкія шэдэўры здаваліся зусім іншымі, чароўнымі і магічнымі.

А тым часам у малой зале музея адкрылася персанальная выстава Сяргея Цімохава. Загадкавая назва яе была падобная да самой акцыі — “Чары ночы”. Рассакрэціў тэму мастак. Ён прызнаўся, што на кожнай карціне намалявана жанчына, якая ў свой час натхніла яго, была своеасаблівай музай пры стварэнні твораў.

Пасля пачалася тэатралізаваная дзея Школы баявых мастацтваў “Тайпін”. Яна папярэднічала адкрыццю выставы масак фантастычных персанажаў. Былі тут камедзіянты і хітруны, махляры і самыя чароўныя прыгажуні. Але ні адна з гэтых масак не магла параўнацца з тымі, у якіх прыйшлі ў музей у гэтую ноч госці.

Ажыятаж, які быў выкліканы начным музейным фестам, быў настолькі вялікім, што чарга перад уваходам не знікала

аж да поўначы. Трэба сказаць, што большасць з наведвальнікаў былі школьнікі і студэнты.

— Наша задача — змяніць стэрэатып аб тым, што музей — кансерватыўная культурная ўстанова, — гаворыць дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Уладзімір Пракапцоў. — Такімі акцыямі мы хочам зацікавіць маладых людзей, каб потым яны з задавальненнем наведвалі новыя выставы, прыводзілі на іх сяброў.

Асабліваць такой акцыі ў яе інтэрактыўнасці, магчымасці прымаць непасрэдны ўдзел у тых дзеях, што разгортваюцца на вачах. Вось і ў гэтую ноч наведвальнікаў чакаў сюрпрыз. Напрыканцы была выбрана лепшая маска. Яе ўладальніца, выпускніца Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, абараняла з ёй свой дыпломны праект. З рук дырэктара музея дзяўчына атрымала каштоўны падарунак — кнігу пра гісторыю музея.

Дарэчы, музей не выпадкова адкрыў свае дзверы ў такі позні час. Ідэя правядзення “Ночы музеяў” належыць парызскаму Луўру, а з 1999 года яе падтрымалі дзве тысячы музеяў Еўропы. Мінск таксама не застаўся ў баку. Сёлетняя акцыя Мастацкага музея — трэцяя па ліку (ра-

Наведвальнікі ў адной з залаў Нацыянальнага мастацкага музея

ней праводзіліся “Свято ў ночы” і “Майская ноч”). Упершыню ж у гэтым годзе далучыліся да міжнароднага свята Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры, супрацоўнікі якога падрыхтавалі цікавы вечар пад назвай “Пад ветразем стагоддзяў”, і Нацыянальны музей гісторыі і культуры Беларусі. На начны канцэрт старадаў-

няй музыкі ў выкананні квартэта “Мінскія камерныя салісты” запрашаў Дзяржаўны музей гісторыі тэатральнай і музычнай культуры, Літаратурны музей Максіма Багдановіча падрыхтаваў святочную акцыю “Начная феерія”. Працаваў уначы і Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, каля ўваходу якога

дэманстравалася мультымедыйная выстава “Мінск у гады вайны”.

Мінскія музеі падтрымаюць французскую ідэю і ў наступным годзе. Бо вельмі ўжо даспадобы прыйшліся сёлетнія музейныя падзеі, дзе так лёгка было акунуцца ў казачную атмасферу, адчуць сябе загадкавай і таямнічай маскай ночы.

У сям’і “антарктычных” краін

Юрый Акулаў

Экспедыцыя беларускіх палярнікаў у Антарктыду стала першай у гісторыі Беларусі, па выніках якой наша краіна вярнулася ў так званую сям’ю антарктычных краін. Аб гэтым паведаміў на агульным сходзе Беларускага географічнага таварыства начальнік дэпартамента па гідраметэаралогіі Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Валерый Герменчук.

Нагадаем, першая Беларуская антарктычная экспедыцыя праходзіла з лістапада 2006 па красавік 2007 года. Тады ў складзе 11 даследчыкаў, якія прыбылі на расійскую палярную станцыю Маладзёжная, знаходзіліся і нашы суайчыннікі Аляксей Гайдашоў і Леанід Турышэў. Беларускія палярнікі павінны былі вывучыць магчымасць стварэння ў гэтым рэгіёне палярнай станцыі. Вучоныя Леанід Турышэў і Аляксей Гайдашоў прывезлі з сабой двухгадзіннае відэа, а таксама больш за 2 тысячы фатаграфій рэгіёна.

Для Беларусі тэма палярных даследаванняў з’яўляецца не новай. Не аднойчы беларускія вучоныя прымалі ўдзел у савецкіх палярных экспедыцыях. Гэты вопыт стаў падмуркам для навуковых распрацовак, якія праводзіцца цяпер. Валерый Герменчук адзначыў, што ў краіне прынята Праграма маніторынгу палярных раёнаў Зямлі, а Беларусь стала паўнапраўным удзельнікам Дамовы аб Антарктыдзе. У сакавіку гэтага года пры Беларускаму географічным таварыстве створаны аддзел палярных даследаванняў.

Асноўным накірункам для далейшых даследаванняў Антарктыды можа стаць база ў раёне гары Вячэрняя, а таксама ініцыятыва беларускіх вучоных аб правядзенні з расійскімі палярнікамі сумесных экалагічных сезонаў.

Новае ўбранне сталіцы

Вольга Кісялёва

Навінкі сусветнай селекцыі будуць выкарыстаны гэтым летам у кветкавым афармленні Мінска

Па словах генеральнага дырэктара прадпрыемства “Мінскзеленбуд” Валерыя Кулеша, побач са звыклымі культурамі на мінскіх кветніках упершыню будзе высаджана вельмі эфектная петунія. Гэтымі кветкамі аформлены многія гарады Еўропы.

Гэтай вясной пасля шматгадовага перапынку на вуліцы беларускай сталіцы вярнуліся лілеі. Паглядзець на іх можна будзе ў скверы каля гасцініцы “Мінск” і на праспекце Незалежнасці. А неўзабаве з’явіцца

Чым больш кветак, тым прыгажэй горад

і ўжо прызабытыя жыхарамі ружоўнікі. Высадка ружовых кустоў пачалася на плошчы Незалежнасці.

У цэлым “Мінскзеленбуд” плануе высадыць на вуліцах, плошчах, у парках сталіцы 46 відаў кветак.

Сярод найбольш папулярных — петунія, агэратум, гартэнзія, салвія, бягонія.

Галоўнай тэмай кветкавага афармлення горада ў гэтым сезоне стане 940-годдзе Мінска.

У планах “Беларусьфільма” — сумесныя праекты

Уладзімір Даманаў

На кінастудыі “Беларусьфільм” вядуцца здымкі дзвух расійска-беларускіх карцін.

У сумеснай вытворчасці з кінакампаніяй “Пакроўскія вароты” знаходзіцца фільм “Вока за вока”, а з “Цэнтрал Партнёршы” рыхтуецца “Чэрвень” — фільм аб першых днях вайны, дзе будуць здымацца вядомыя расійскія акцёры.

У планах “Беларусьфільма” таксама супрацоўніцтва з франс-

кімі і індыйскімі кінакампаніямі. Для беларуска-індыйскага фільма ўжо ёсць сцэнарый. Мастацкі кіраўнік кінастудыі Аляксандр Яфрэмаў паведаміў, што для гэтай кінастужкі вызначаны прадзюсер, і цяпер вядуцца перамовы аб здымках. Паводле меркавання кінаэкспертаў, такія сумесныя праекты вельмі карысныя, бо яны дазваляюць прыцягнуць дадатковыя рэсурсы і адкрываюць новыя магчымасці для знаёмства замежных глядачоў з беларускім кінамастацтвам.